

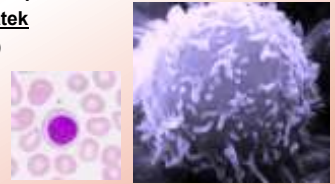
Ivana FELLNEROVÁ
Katedra zoologie PŘF UP v Olomouci

5.
Specifická imunita:
B lymfocyty
2015/10

B lymfocyty: obecná charakteristika

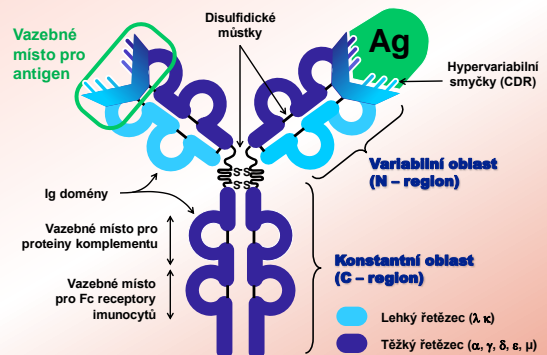
- ❑ Představitelé specifické, tzv. látkové (humorální) imunity
- ❑ Jsou nejmenší z leukocytů. Morfologicky nerozlišitelné od T lymfocytů
- ❑ Rozpoznávají přímo extracelulární antigen
- ❑ Jsou specializované k produkci různých typů protilátek (imunoglobulinů, Ig)

Protilátky (Imunoglobuliny)

Ig

IMUNOGLOBULINY (γ globuliny)

Imunoglobulinová superrodina

Řada polymorfni molekuly imunitního systému (vč. Ig) mají společný evoluční původ. Vedle vysoce variabilních oblastí, obsahují morfologicky podobnou globulární strukturu

Ig doménu

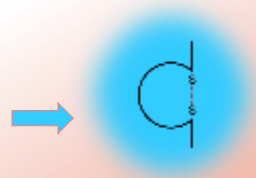
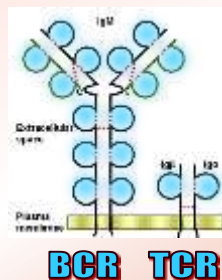
(poprvé popsána u imunoglobulinů)

Molekuly obsahující Ig doménu tvoří tzv.

IMUNOGLOBULINOVOU SUPERRODINU

Imunoglobulinová doména (Ig doména)

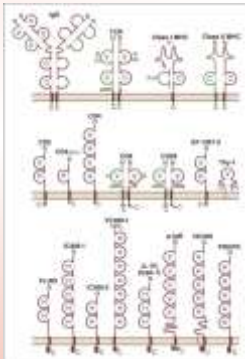
Ig doména je globulární struktura vyskytující se u mnoha proteinů imunitního systému

Zástupci imunoglobulinové superrodiny

Je známo více než 40 druhů imunitních molekul, obsahujících Ig doménu:

- Rozpoznávací a regulační molekuly:**
Ig, BCR, TCR, MHC proteiny, CD2, CD3, CD4, CD8 molekuly, Fc receptory
- Adhezní molekuly :**
ICAM-1, ICAM-2, VCAM-1, PECAM-1
- Receptory pro PDGFR**
(= platelet growth factor)

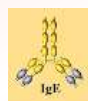

IZOTYPY (třídy) imunoglobulinů

Liší se: počtem monomerních „y“ jednotek, počtem Ig domén, počtem cystidinových (disulfidických) můstků a typem spojení jednotek

DIMER
C domény: 2 páry

MONOMER
C domény: 3 páry

MONOMER
Nebo
PENTAMER
C domény:
3 páry

MONOMER
C domény: 2 páry

MONOMER
C domény: 2 páry

IZOTYPY IgM a IgD

- Výskyt na povrchu nezralých i zralých B lymfocytů (monomer)
- Výskyt v séru (pentamer) – uvolňovány spontánně B1 a marginálními B2 lymfocyty jako přirozené protilátky (první izotyp, tvořící se po setkání s Ag)
- Vázba na mikrobiální antigeny
- Aktivace komplementu
- Poločas rozpadu – cca 6 dní

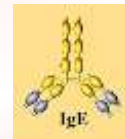

- Výskyt v séru
- Výskyt na povrchu B lymfocytů (folikulární B2 lymfocyty)
- Vázané na membránu představují receptor pro antigen

IZOTYP IgG a IgE

- Nejpočetnější cirkulující protilátky (70-75%)
- Výskyt v séru a intersticiální tekutině
- Existuje několik podtříd (IgG1, IgG2, IgG3...)
- Prostupuje přes placentu
- Poločas rozpadu cca 21 dní
- Oponizace a neutralizace antigenu
- Aktivace komplementu (vázba na protein komplementu C1)

- Produkce je aktivovaná Th2 lymfocyty, které produkují IL-4; působením IL-4 prochází B lymfocyt izotypovým přesmykem těžkého řetězce
- Monomer cirkulující v krvi; váže se na Fc receptor mastocytů a bazofilů
- obrana proti parazitickým červy
- zodpovědnost za hypersensitivitu (atopické e.)
- Poločas rozpadu cca 2 dny

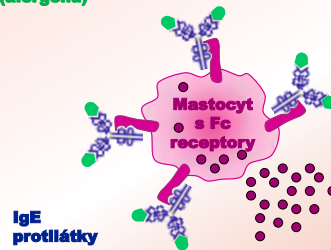
Vazba IgE na Fc mastocytů

- Velmi podobné bazofilům (tkáňové formy bazofilů)
- Výskyt v pojivových tkáních a slizničních epitelech. vlivem mikroprostředí diferencují do různých subpopulací
- Mají Fc receptor s vysokou afinitou k IgE protilátkám, které snadno rozpoznávají povrchové molekuly mnohobuněčných parazitů
- Obsahují granula s hydrolytickými enzymy (přímé poškození parazita), heparinem, histaminem (vazodilatace spojená s tvorbou ochranného hlenu na sliznici; působení na hl. svalstvo – kašel, peristaltika napomáhající vypuzení parazita)

Vazba IgE na Fc mastocytů

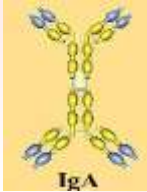
Vazba antigenu (alergenu)

Degranulace mastocytu

Alergická reakce (až anafylaktický šok)

IZOTYP IgA

- Produkovány plazmatickými B lymfocyty ve sliznicích na základě izotypového přesmyku
- Vyskytují se ve dvou formách slizniční (dimer) serózní (mono-, di-, trimer)
- V dýchací a trávicí sliznici tvoří více než polovinu denní produkce protilátek (v krvi tvoří jen ¼ protilátek)
- Existuje několik podtříd (IgA1, IgA2, ...)
- Prostupují přes epitelové buňky transcytózou (za pomoci poly-Ig receptoru)
- Chrání sliznice
- Opsonizace a neutralizace antigenu
- Kromě sliznic vyskyt v séru, slizích, slinách, mléku

VÝVOJ B lymfocytů

Vznik a diferenciace B lymfocytů

HSC (hemopoetická kmenová buňka) dává vznik všem typům krevních a imunitních buněk:

Různé typy lymfocytů vč. NK buněk vznikají z CLP (společný lymfoidní progenitor).

Prekursor pro B lymfocytární řadu dává vznik základním typům B lymfocytů:

- B1 lymfocyty
- B2 lymfocyty
  - Folikulární B lymfocyty
  - Marginální B lymfocyty

Podtypy B lymfocytů - přehled

B1 Vznikají z **fetální hemopoetické kmenové buňky** (FL HSC)

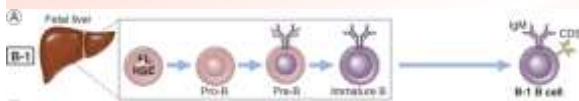

B2 (**marginální a folikulární B lymfocyty**)

Vznikají z **hemopoetické kmenové buňky** kostní dřeně (BM HSC)

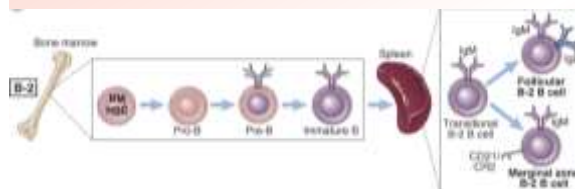

B 1 lymfocyty

- Vznikají v ranné fázi ontogenetického vývoje
- Tvoří menší podíl ze všech B lymfocytů
- Koncentrují se hl. na sliznicích (střevní, dýchací)
- Receptory se vyznačují menší variabilitou
- Rozpoznávají běžné mikrobiální antigeny (hl. mukopolysacharidy)
- Spontánně produkují IgM protilátky (označované jako „přirozené“ protože nepotřebují ke své produkci stimulaci antigenem)
- Jsou zdrojem velkého podílu IgA

B 2 lymfocyty

Nezralé B2 lymfocyty uvolněné z kostní dřeně (exprimují pouze IgM) se ve slezině diferencují na folikulární a marginální B lymfocyty

- **Folikulární B lymfocyty** představují hlavní skupinu cirkulujících B lymfocytů (exprimují IgM a IgD)
- **Marginální B lymfocyty** představují minoritní skupinu B lymfocytů zůstávající ve slezině, produkující spontánně IgM proti antigenům běžných mikroorganismů

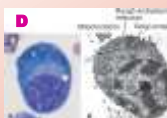
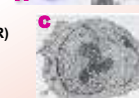
Folikulární B 2 lymfocyty - cirkulace

- Nezralé B2 lymfocyty uvolněné z kostní dřeně (exprimují pouze IgM) jsou krví transportovány do sleziny (přes otevřené arterioly do červené dřeně sleziny)
- Dále se putují do bílé dřeně, kde se diferencují na folikulární a marginální B lymfocyty
- **Folikulární B lymfocyty** představují hlavní skupinu cirkulujících B lymfocytů (exprimují IgM a IgD); označují se jako **zralé, nalvní** B lymfocyty (nesetkaly se s antigenem)
- **Zralé nalvní B lymfocyty** putují ze sleziny do folikulů lymfatických uzlin a slizniční tkáně, kde je, díky koncentraci antigenů velká pravděpodobnost na setkání s Ag a diferenciaci na efektorové plazmatické buňky

Stimulace receptoru B lymfocytu

- **Zralé nalvní B lymfocyty** putují ze sleziny do folikulů lymfatických uzlin a slizniční tkáně, kde je, díky koncentraci antigenů velká pravděpodobnost na setkání s Ag
- Při úspěšné stimulaci receptoru B lymfocytu (BCR) se aktivovaný lymfocyt zvětšuje a prolifereuje: vznikají větší buňky, tzv. **lymfoblasty (C)**
- Část lymfoblastů se diferencuje na efektorové **plazmatické buňky (D)** (větší, zvětšené ER), které produkují protilátky
- Menší část lymfoblastů se diferencuje na **paměťové buňky** (menší, klidová stádia) která migrují do tkání nebo zůstávají v sekundárních lymfatických orgánech

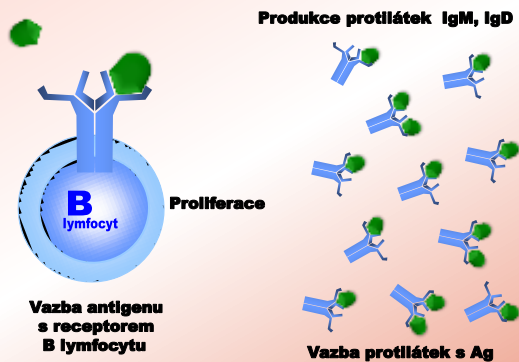
Nalvní B lymfocyt ve světelném (A) a elektronovém mikroskopu (B)

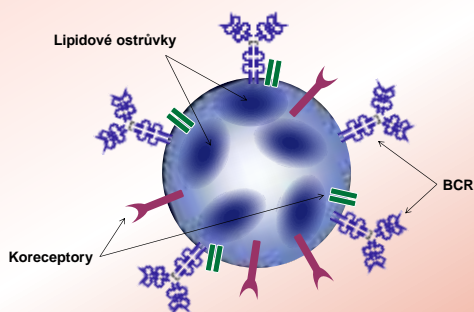
Stimulace B lymfocytů

- Stimulace volným antigenem
- Stimulace za účasti Th lymfocytů

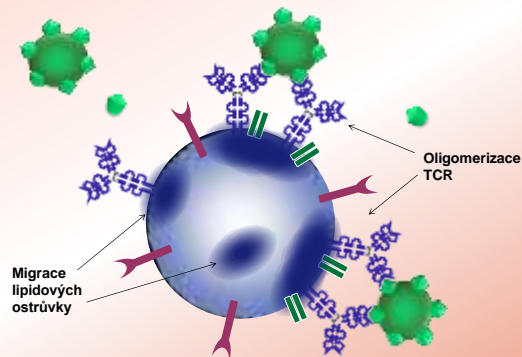
Stimulace receptoru B lymfocytu

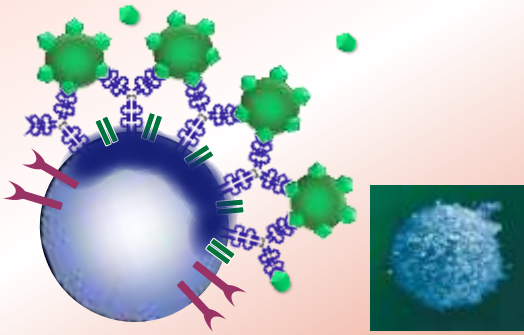
Fáze polarizace B lymfocytu

Fáze polarizace B lymfocytu

Fáze polarizace a vytvoření „čepičky“

Vztah: BCR a protilátka

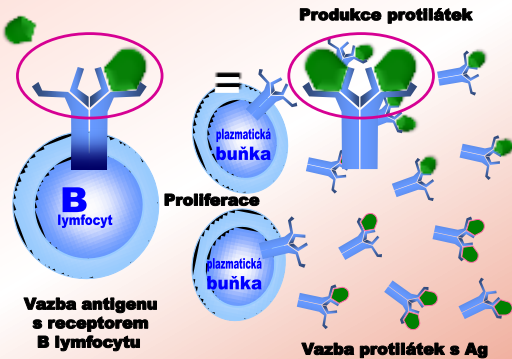
Membránový
receptor
B lymfocytu (BCR)

Jaký je vztah ?

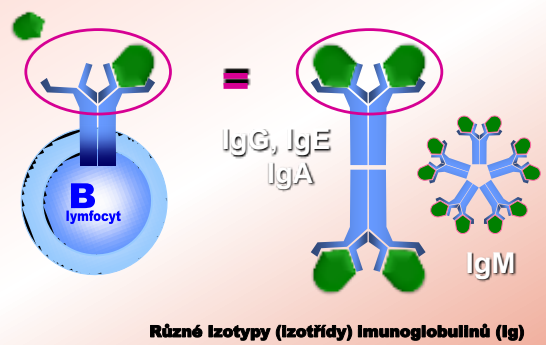

protilátka
(imunoglobulin)

Stimulace receptoru B lymfocytu

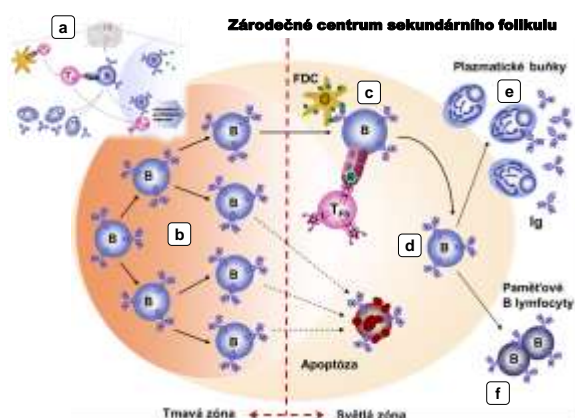
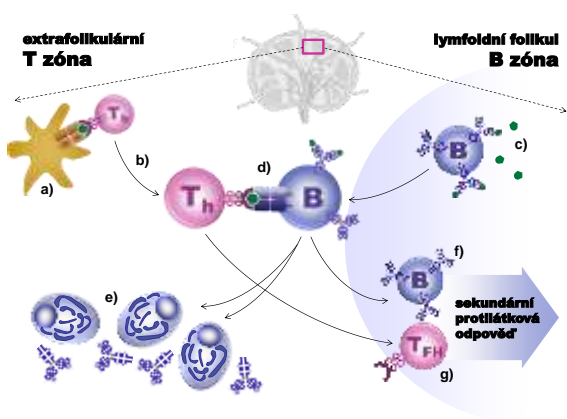
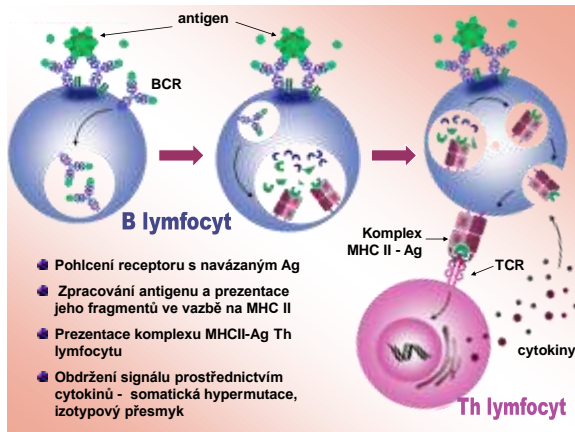

B lymfocyt: receptor x protilátka

Stimulace B lymfocytů

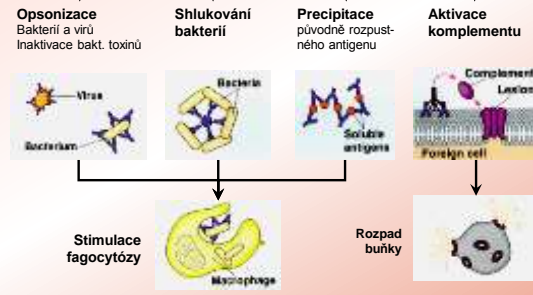
- Stimulace za účasti Th lymfocytů
- Vznik protilátek závislých na T lymfocytech

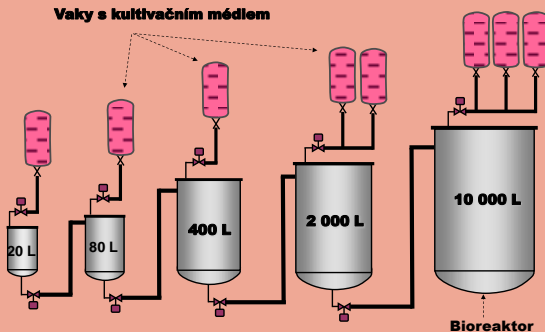
Význam protilátek v imunitních reakcích

Vazba „antigen-protilátka“: K ČEMU TO JE ???

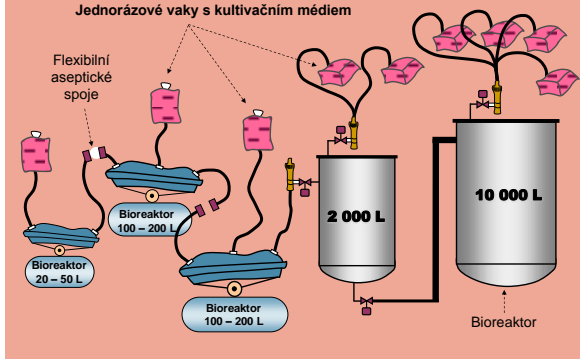
Průmyslová výroba protilátek – fermentační kaskáda

Vaky s kulturačním médiem

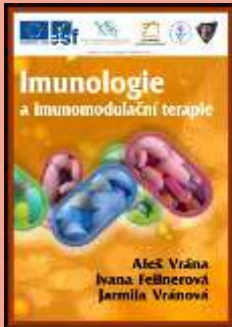

Průmyslová výroba protilátek – fermentační kaskáda

Jednorázové vaky s kulturačním médiem

**Více v publikaci
Imunologie a imunomodulační terapie**

<http://cit.vfu.cz/fyziolmed/>

Teva – Opava Komárov

